

INDIVIDER & GEMENSKAP

- Sociala roller och normer i olika sammanhang, till exempel inom familjen och i vänskapsrelationer. Könroller, jämställdhet och sexualitet.
- Sociala skyddsnät för barn i olika livssituationer, i skolan och i samhället.

Centralt innehåll

- Eleven visar **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om demokrati och mänskliga rättigheter.
- Eleven visar **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället.
- Eleven beskriver **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.
- Eleven för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om hur människor kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.
- Eleven för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället.
- Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med **enkla/relativt välgrundade/välgrundade** källkritiska argument.

Kunskaps- krav

- Hela klassen hjälps åt att ta reda på vad begreppen betyder. Varje grupp hittar svaren på tre begrepp var.
- Skriv förklaringen så snyggt ni kan bredvid era begrepp.
- Jag delar ut begreppen åt er.

15 viktiga begrepp

Adoption

Biologisk mamma

Social roll

Samkönat äktenskap

Uppfostra

Familjehem

Jämställdhet

Könsroller

Norm

Populärkultur

Föräldraledighet

Kärnfamilj

Gruppträck

Hushållsarbete

Jämlikhet

(Sh 4-6 s. 25 eller SO 4 s. 101)

15 viktiga begrepp

- Ni ska i helklass lära er alla 15 begrepp.
- Problemet är att ni får inte prata med varandra medan ni gör detta.
- Varje grupp har möjligheten att ställa var sin fråga till mig innan utmaningen startar.
- Ni kommer att ha 15 minuter på att lösa uppgiften.
- I slutet av lektionen sker redovisningen.

15 viktiga begrepp - tystnadsutmaningen

Sociala roller och normer

- diskussionsfrågor

- Ni ska få diskutera i era basgrupper.
  - Den som är näst sist i alfabetisk ordning på sitt förnamn börjar att svara på den första frågan.
  - Därefter fyller resten av gruppen på med tankar i tur och ordning. Sedan byter ni så alla har startat var sin diskussion.
  - Mellan varje fråga kommer hjulet att bestämma tre stycken som får berätta något som gruppen pratat om.
1. Vad är en norm?
  2. Kan normer förändras?
  3. Kan normer se olika ut i olika sammanhang?
  4. Är du på samma sätt i olika sammanhang?

- Hämta din skrivbok i SO.
- Rangordna dessa handlingar, från viktigast till minst viktigast.
  - a) Att hälsa på varandra
  - b) Att följa modet
  - c) Att svara direkt på sociala medier när du läst något
  - d) Att bara se filmer med rätt åldersgräns
  - e) Att återlämna det du lånat
  - f) Att inte skratta på en begravning
  - g) Prata i telefon vid matbordet när alla sitter och äter tillsammans
  - h) Att räcka upp handen i klassrummet
- Skriv upp den som är först och den som är sist på anvisad plats på tavlan.
- Jämför era listor i gruppen. Har ni placerat någon på samma ställe?

Rangordna handlingar

Familjer

- Ni ska jobba i en ytter- och en innercirkel.
  - Ställ dig mitt emot din axelkompis och tillsammans formar vi två cirklar.
  - Den som är i yttercirkel börjar att berätta vad den tycker och sedan byter ni.
  - Mellan varje fråga kommer innercirkeln gå ett steg till höger. Och så fortsätter vi tills alla frågorna är färdigdiskuterade.
  - Efter varje diskussion kommer några av er få berätta om vad ni pratat om.
1. Vad är en familj?
  2. Vilka olika stjärnfamiljer känner du till?
  3. Ska Sverige tillåta samkönade äktenskap?
  4. Ska man få adoptera barn i ett samkönt förhållande?
  5. Ska ensamstående får adoptera barn?

- Ni ska få dramatisera fyra olika sociala situationer.
- Ni ska låtsas att ni åkt bakåt 100 år i tiden.
- Ni ska visa hur den tidens normer kunde se ut.
- Ni gör er research med hjälp Ipads eller datorer. Leta efter gamla bilder/filmer och undersök hur det skulle kunna sett ut. Ni kan använda er av bilder/filmer som är minst 70 år gamla.
- Hjulet bestämmer i vilken ordning ni får välja i. Det får plats med fem elever i varje.
  1. Normer hemma i familjen
  2. Normer på arbetsplatser
  3. Normer på en festlig tillställning
  4. Normer på ett idrottsevenemang
- Alla i gruppen ska vara delaktiga i planerandet och researchen, men alla måste inte vara på scen under redovisningen.

Familjen

– dramatisering av
normer i förändring

- Fundera på frågorna nedan tillsammans med din axelkompis.
- Hjulet kommer att bestämma sex stycken som kommer att få svara på en fråga var.
  1. Var normerna annorlunda förr tycker du?
  2. Finns det några av dessa normer som har försvunnit helt?
  3. Finns det några av dessa normer som fortfarande finns?
  4. Finns det någon norm som försvunnit som ni skulle vilja ha tillbaka?
  5. Finns det någon norm i nutid som ni tycker borde försvinna?
  6. Vilken av de fyra sociala situationerna tycker ni är den märkligaste?

Familjen

– diskussioner efter
dramatiseringarna

- Materialaren hämtar datorer till sin grupp.
- Logga in på din Office, öppna ett nytt Word-dokument och döp det till "diskussionsfrågor".
- Ni ska nu svara på frågorna nedan, helt under tystnad och med hela meningar, punkt och stor bokstav.
- Skulle du behöva fråga något, gör du det digitalt eller på med korrekt i-språk.
- Du kan också "köpa" en ljudlig fråga för fem upphopp.
- Skulle du råka prata under arbetets gång, så gör du fem upphopp.
- Diskussionsfrågorna finns på nästa slide.

Ett barn växer
upp

1. Är en god uppfostran viktigt?
2. Vad är en god uppfostran?
3. Hade du känt igen dig själv om du växt upp i en helt annan familj?
4. Vem fattar flest beslut hemma?
5. Kan grupptryck vara positivt?
6. Har du någon gång fallit för grupptryck?

Ett barn växer upp
- diskussionsfrågor

- Du kommer att dela ditt dokument med din axelkompis.
- Du kommer också få din axelkompis dokument som du läser genom noggrant.
- Du ska nu skriva tre relevanta frågor till din axelkompis.
- Du kommer att få tre relevanta frågor av din axelkompis som du ska svara på så noggrant som möjligt.
- Frågorna skriver du längst ned i dokumentet med grön färg.
- Du svarar på de frågorna som du har fått med röd färg.

Ett barn
växer upp
- efterarbete

Killar och tjejer i populärkultur och media - superhjältar

- Materialaren hämtar ett mötas i mitten-papper till sin grupp.
- Vad är en superhjälte?
- Under två minuter ska ni på egen hand (utan att prata med andra) komma på så många superhjältar som möjligt.
- Nu ska ni tillsammans skriva alla era superhjältar som är tjejer i mitten.
- Hur många blev det?
- Räkna nu hur många superhjältar som ni skrev som är killar.
- Vad tror ni skillnaden beror på?

Mötas i mitten

Jämställdhet

- jämställdhetsbingo

- Varje grupp fyller bingobrickan med substantiv och verb som ni tror kan nämnas i en film om jämställdhet. Alla får alla komma med förslag på ord, men det är tjejerna som bestämmer vilka ord som ska vara med.
- Tjejerna i gruppen turas om att kryssa för orden som sägs.
- Får ni bingo ställer sig tjejerna upp, gör segergester och skriker bingo på i-språket. Killarna sitter still och är tysta, men bör applådera och se glada ut.
- [Jämställdhet \(medienavet.se\)](https://www.medienavet.se)

- På nästa slide finns 15 begrepp.
- Varje axelpar kommer att ta reda på vad ett eller två av begreppen står för och skriva den förklaringen så noggrant som möjligt på tavlan.
- Hjulet bestämmer vilket/vilka begrepp som ni ska kolla upp och skriva på tavlan.
- <https://www.wordwall.net/sv/resource/14440019>

15 begrepp

Barnaga	BEO	BRIS
Försörjningsstöd	Kurator	Livssituation
Socialtjänst	Rädda barnen	Sociala skyddsnät
Tystnadsplikt	Utfrysning	Fysiska kränkningar
Plan mot diskriminering och kränkande behandling	Mobbning	Psykiskt våld
		(Sh 4-6 s. 32 eller SO 4 s. 107)

15 begrepp

- Hämta din SO-skrivbok.
- Skriv ner ord och förklaring på de begrepp som du inte är helt säker på.
- Läs på de ord som du skrivit ner. Du har fem minuter på dig.
- Stäng igen boken.
- Nu ska ni turas om att förklara begreppen för varandra i er basgrupp.
- Den som är först i alfabetisk ordning på efternamnet börjar.
- Ni ska försöka förklara orden utan att titta i er skrivbok.
- Är det något av orden som ni verkligen inte minns, så hjälper gruppen till.

15 begrepp

- Alla liv ser olika ut.
  - Fattiga eller rika
  - Friska eller sjuka
  - Stor familj eller liten familj och så vidare
- Alla föräldrar har ett ansvar att försöka ge sina barn en bra start i livet.
- Ibland händer det att föräldrarna inte kan hjälpa sina barn som det skulle önska – då finns ett socialt skyddsnät.

Sociala skyddsnät – kort genomgång

Barn i fattiga familjer

– kort genomgång

- Många barn lever i fattigdom, det vill säga att de inte får bra mat hemma, de kan inte ha några fritidsaktiviteter eller de bor trångt hemma.
- När detta händer kan de få försörjningsstöd av kommunen.
- Familjer kan också få hjälp av:
  - Rädda barnen
  - BRIS
  - Majblomman
- Att fundera på:
  - Blir man lycklig av pengar?
  - Hur visar ni tacksamhet för det ni har?

- I Sverige finns mer än 60 000 barn som blir mobbade.
- Vi ska strax se ett filmklipp som handlar om en person som är utsatt för mobbning.
- Medan vi ser filmen vill jag att DU ska fundera på tre saker:
  - Ger jag elaka kommentarer, knuffar eller slår någon eller fryser ut någon?
  - Om jag ser något av de ovan ske, gör jag något åt det eller tittar jag bara på?
  - Finns det något som JAG kan göra för att förhindra att något barn ska behöva ha en klump i magen inför varje skoldag?
- [Lennart Bång - Stå upp för de Tysta - YouTube](#)

Kränkningar och mobbning - film

Kränkningar och mobbning – efter filmen

- Ni ska diskutera i era grupper om frågorna nedan:
  - Hur kändes det att se den här filmen?
  - Finns det något tillfälle då den som blir mobbad får "skylla sig själv"?
  - Vad skulle DU kunna göra för att bekämpa mobbning?
- Alla grupper kommer att få berätta om vad ni pratat om.

- Ta fram din SO-skrivbok. Använd er av läroboken och svara noggrant på frågorna nedan:
- Vad gäller i Sverige angående barnaga i hemmet och i skolan?
- Hur ser det ut med barnaga i hemmet och i skolan i världen?
- Hur kan barn som utsätts få våld få hjälp?
- Vart kan du ringa om du behöver prata med någon utomstående?
- Jämför dina svar med de andra i din grupp. Har ni skrivit olika? Förklara i så fall hur ni tänkt?

Våld
- Ta reda på
svaren

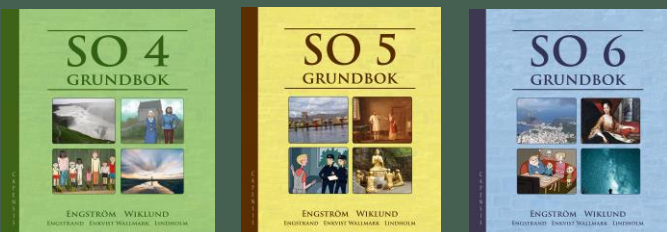
SO 4-6

Nu är Lgr22-revideringen av Capensis SO-böcker för mellanstadiet klar. Ni kan välja mellan stadieböcker (Ge 4-6, Hi 4-6, Re 4-6 och Sh 4-6) eller årskursböcker (SO 4, SO 5 och SO 6).

Stadieböcker
Övningsböcker

Jan Wiklund
redaktör Capensis
0730 - 61 86 64

Årskursböcker
Övningsböcker

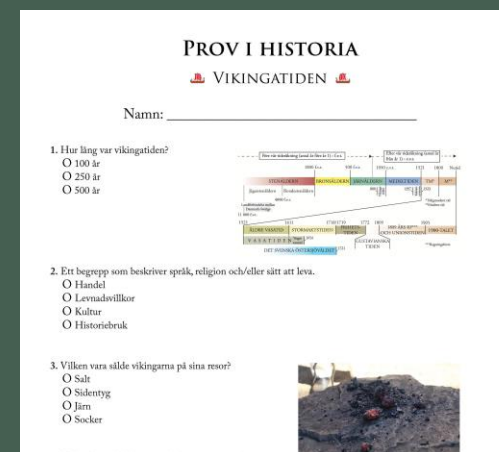
”Ur led är tiden”
Spelet med 130
frågekort (6x6 cm).
100 kr/st eller 400
kr/fem stycken

"Capensis tidslinje
Historia 4-6"
(2,4x0,19 m)
200 kr

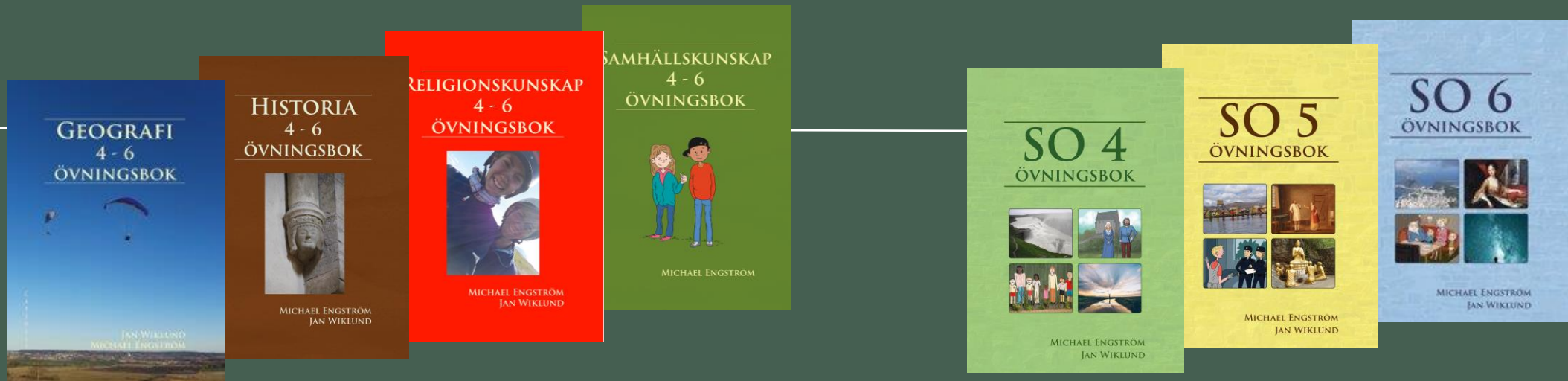

"Ulricas lektionsförslag"
Gratis för de som använder Capensis
läromedel

"Skriftliga prov till böckernas kapitel"
Gratis för de som använder Capensis
läromedel

Capensis övningsböcker

SO 4-6

Övningsböckernas uppgifter
bearbetar innehållet i grundböckerna
och ger eleverna utmaningar.